

NAGY KUNSZT

„REMBRANDTTÓL

10

PICASSÓIG”

KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETI TANULMÁNYI MÚZEUM 2010. IX - 2011. I

"REMBRANDTTÓL PICASSÓIG"

Művészettörténeti utalások kortárs képzőművészek alkotásain

Az Ötödik Kunszt tematikus foglalkozássorozatának témája újra az ember. A kísérletező, az érzelemgazdag, a harmóniát kereső, a mindent tudni akaró, a játékos, a sokszínű és a mindig megújulni képes, alkotó ember. Ezek a látszatra véletlenszerűen kiválasztott tulajdonságok, kortárs művészek világról alkotott gondolatainak keresztül átszűrődve, olyan fogalmakká tisztulnak, amelyek meghatározó jelentéssel rendelkeztek egyes kultúrtörténeti időszakokban, illetve művészettörténeti stílusirányzatok kapcsolódnak hozzájuk. Szenvedélyes, klasszikus, romantikus, reális, érzéki, kifejező, kutató - ma is gyakorta alkalmazott jelzéseink.

A Tanulmányi Múzeum ötödik tematikája olyan kortárs alkotásokból válogatott, amelyek a megjelenítés stílusában, vagy tartalmi vonatkozásában párhuzamba állíthatók egyes művészettörténeti időszakokkal.

Az összeállítás a barokktól a klasszicizmuson, a romantikán, a realizmuson és az izmusokon (impresszionizmus, expresszionizmus) keresztül Picasso rózsaszín korszakáig sorakoztatott fel példákat. Rembrandt, id. Markó Károly, Courbet, Munch, Picasso és még számos klasszikus mestert **Nemes Csaba, El-Hassan Róza, John Goto, Pataki János, Lukács Róbert, Kelemen Károly, Máger Ágnes és Kósa János** művei idézték fel.

A diákok számára készült, tematikus múzeumi foglalkozások, gyakorlati alkalmazás során, különféle megközelítési módszerek alkalmazásával ismertették meg az egyes irányzatok jellegzetességeit.

ÖTÖDIK

KUNSZT

„REMBRANDTTÓL

PICASSÓIG”

A tematika

csak egy váz, amelyet az adott korosztályhoz és a csoport összetételéhez kell igazítani. Így minden foglalkozás más. Előfordulnak olyan esetek, amikor el kell tekinteni az egész koncepciótól, s csak néhány alkotással foglalkozva, egyedi feldolgozások történnek. Ilyen például, amikor a szabadidős hétvégi foglalkozásra érkeznek gyerekek, vagy amikor speciális szakmai órák szerveződnek. Az adott időszakban ilyen volt például, a Szemere Bertalan Középiskola alkalmazott fotográfus tanulói számára kidolgozott tematikus foglalkozás-sorozat.

A foglalkozás-koncepció alap elhatározása volt, hogy ne a művészettörténeti stílusok tudományos elnevezéseit és jellemzőit sulykolja a tanulóba kortárs művek erőltetett példáin keresztül. Helyette inkább tapasztalatra építve szerette volna felismerhetővé, elkülöníthetővé és érthetővé tenni az alkotások különböző fogalmazásmódjaiból adódó, egymástól eltérő kortárs stílusjegyeket. Így a klasszikus elnevezések, mint a barokk, romantika, realizmus, stb., egészen a foglalkozás végéig el sem hangoztak. A diákok saját szavaikkal nevezhették el a különböző csoportokat.

A „csontváz”

A foglalkozásra érkező iskolai csoportok minden esetben rövid tájékoztatást kapnak a Kunsztról - a múzeumról. Közös értelmezzük a kortárs szó fogalmát, jelentését és jelen esetben, a stílusok különbözőségeire sorolhattak saját példáikból ismert jellemzőket. Természetesen leginkább zenei és öltözködésbeli különbségek kerültek szóba.

A visszatérő osztályok esetében felelevenítjük az előző találkozás főbb történéseit.

Arról nem beszélünk, hogy egy múzeumban hogyan kell viselkedni, mit tehetnek és mit nem. Szabályok, korlátok ismertetése részben bizalmatlanságot feltételez, részben hangulatrontó. Minden iskolás gyermek tudja, hogy a kiállításon nem rohangálunk, és nem nyúlunk semmihez. Ha szaladgálnak, az a foglalkozás szervezetlenségének az oka, ha műalkotásokhoz nyúlkálnak, akkor biztosan nagyon érdekli őket az a tárgy. Fontos megérinteniük, érezni anyagát, felületét, vagy csak csupán ilyenfajta kapcsolatba kerülni vele. (Egyébként ez a felnőttekre is igaz.) A szervezőknek (kiállítás-rendező, múzeumpedagógus) kell előre látni mindezt és vágyteljesítő kompromisszumot találni az élmény és a műtárgyvédelem között, vagy kivédeni e kettő ütközését. Lásd lejjebb: „textil-lézer”.

A bevezető feladat

az emeleti kiállító és egyben foglalkoztató térbe vezető lépcsőfeljáró falára elhelyezett kirakatfotók véleményezéséről szólt. Mindenki választott egy színes öntapadós cetlit, amelyet felfelé haladva, ahhoz a miskolci kirakatfotóhoz kellett a falra ragasztania, amelyik számára érdekes. Érdekes, mert tetszik, mert különleges, mert szép, mert csúnya, stb.

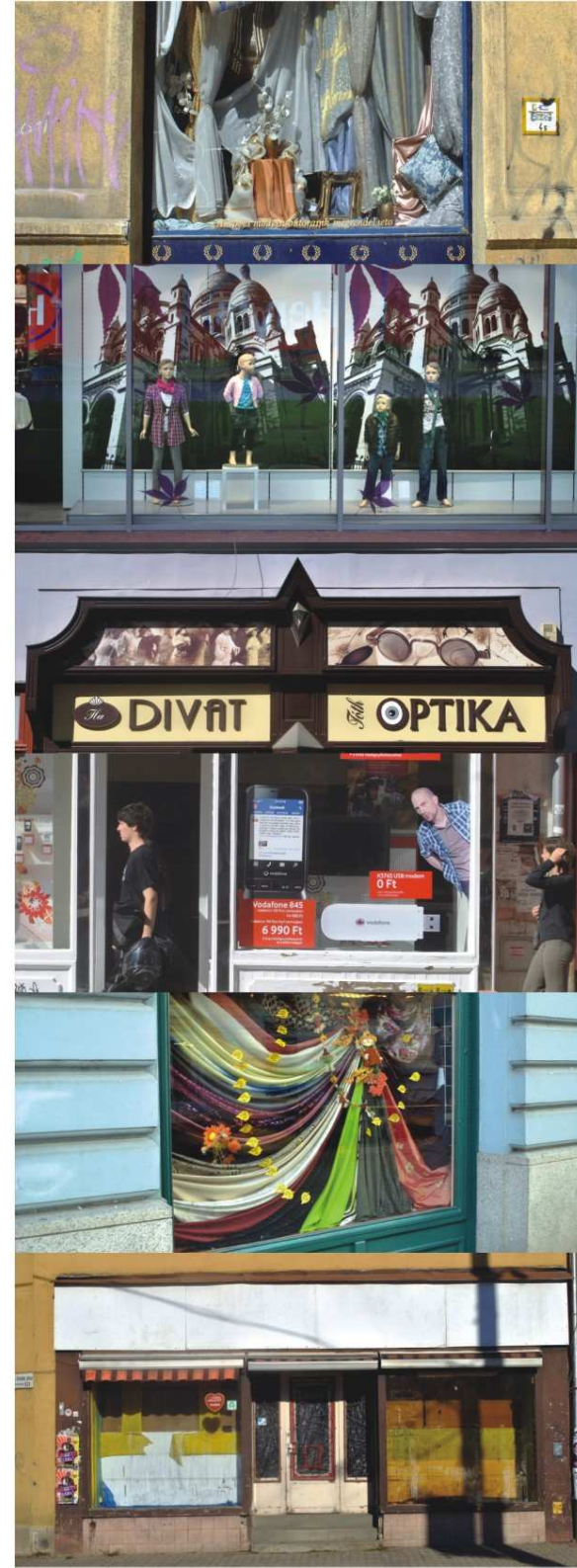
A kirakatfotók úgy lettek kiválogatva, ahogyan a kortárs művek is, miszerint megjelenésükkel utaltak egy-egy művészettörténeti stílusra. A diákok ezt nem tudták, mint ahogyan azt sem, hogy a kiállított alkotások példáját követve, művészettörténeti időrendbe követték egymást.

A kirakatfotók arra a sokszínűsége szolgáltak példát, amely a stílusok megjelenési formáiban mutatkozik, valamint aktuális jellegükkel kapcsolatot teremtettek a hétköznapjainkkal, sőt lokálpatriotizmusunk pozitív felhangjára apelláltak.

A Kunszt kiállítótere apró részekre tagolt. A szűk rekeszekben, az általában húsz-harmincfős osztályokat leghatásosabban kiscsoportokra bontva lehet foglalkoztatni. Ebben az esetben hat csoport alakult, amelynek a száma egyezett a felsorakoztatott stílusok számával.

Egy-egy stílust több alkotás is képviselt, elkülönülésüket elhelyezésük és különböző színűre festett falfelületek segítették. A csoportok kis lapokat kaptak, amelyekre könnyen értelmezhető szavak, állítások voltak felírva.

A lapok állításaihoz kellett a legkifejezőbb képet megkeresniük, majd választásukat a többiek előtt indokolniuk. Szabály volt, hogy egy képet csak egy csoport választhatott. Vitás esetekben meg kellett egymással beszélniük, hogy melyikük



állítás igazabb az adott alkotásra. Valamint az is hangsúlyozásra került, hogy egy állítás több műhöz, csoporthoz, azaz stílushoz is tartozhat. Azt kellett megtalálni, amelyikre a legigazabbnak érezték.

Nemes Csaba

alkotása olyan erős kifejezőerővel bír, hogy a diákok a pontos cím ismerete nélkül is a megbocsájtás, a vigasztalás, a szeretet témakörét említették hatására. A nagyméretű, beállított fotográfia a szereplők elhelyezésével, a mimikájukkal, a mozdulataikkal, az erőteljes átlós fényárnyék hatásával és a steril műtermi környezetével könnyen olvasható volt a diákok számára. *(Érzelmi töltete annyira magával ragadó, hogy amikor egy súlyos értelmi fogyatékkal élő fiú érkezett szülői kísérettel a foglalkozásra, a kép hatására erősen átölelte édesanyját.)*

Majdnem minden csoportban volt egy diák, aki ismerte és elmesélte, vagy felelevenítette társainak a tékozló fiú történetét. A tanulság megbeszélése alkalmat teremtett arra, hogy említésre kerüljön Rembrandt neve, aki a németalföldi polgári barokk jeles személyiségábrázoló mestere volt, s aki több munkájában feldolgozta ezt a témát.

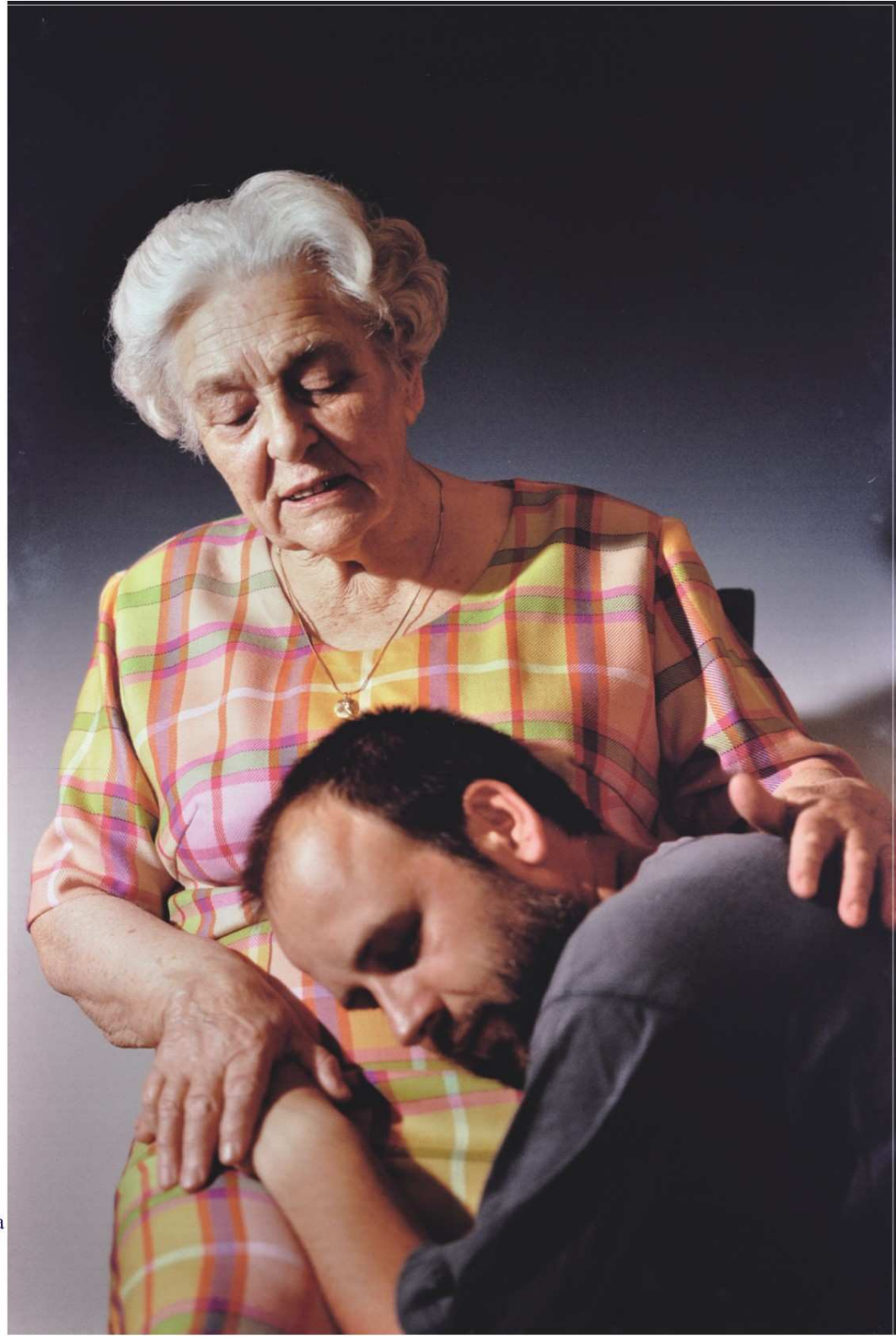
Feladatok

1. Rendeződjete a képhez úgy, hogy részesei legyetek az eseménynek! Vegyetek fel a jelenethez illő testtartást, mimikát és készítsetek olyan fotókat, amelyeknek a címe „A tékozló unokák megtérése” lesz.
2. A barokkos vakkeret felhasználásával komponáljatok olyan fotókat, amelyek a megbocsájtás történetét fejezik ki, de más mozdulatokkal, mint ahogyan Nemes Csaba képén láthatjuk!

Nemes Csaba

Én és a nagyim /A tékozló fiú/, 1998
fotó

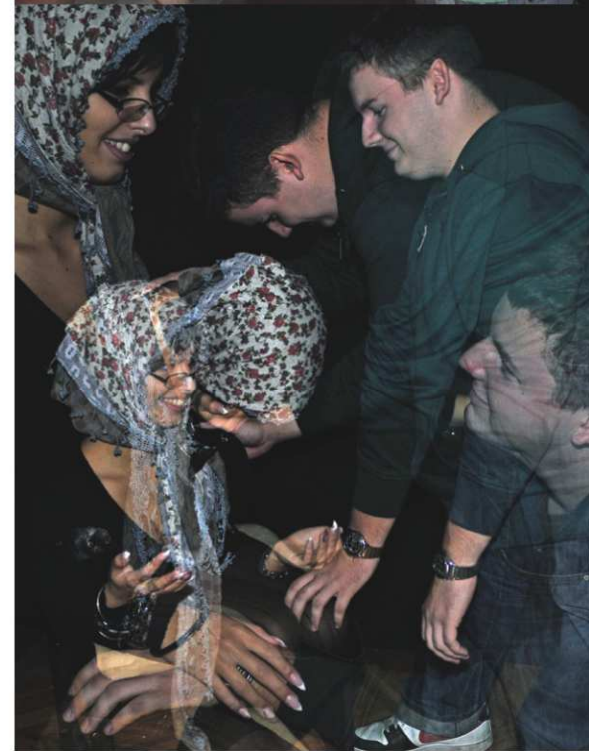
Somló Zsolt és Spengler Katalin tulajdona





3. Fényképezzetek olyan beállításokat, amelyek megmutatják mi történt a jelenet előtt és mi történt utána!

Ebben a feladatban, a tematikus foglalkozás-sorozatra járó fotográfus hallgatók, műtermi lámpa használatával kísérleteztek, a különböző megvilágítási és hangulatfokozó hatások elérése érdekében. Megengedett volt a konkrét eseménytől történő elvonatkoztatás.

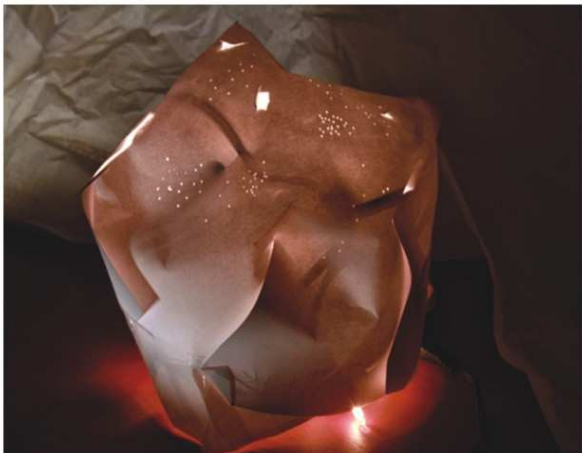


El-Hassan Róza

csendéleteiben kerüli a barokkos zsúfoltságú megfogalmazást, de utal a keresztény spiritualitás szimbolikájára. A gyümölcsökön megjelenő fénypontok a barokk festmények esetében felületiek és esztétikai kategóriájúak, amíg a művésznő fotóin szereplő gyümölcsök és zöldségek belülről sugároznak. A barokk csendélet jelképrendszere a „memento mori - emlékezz a halálra” tárgykörben csúcsosodik ki, a világító gyümölcsök ezzel szemben a termékenység, a születés, a bensőségesség, a fény, a belső sugárzás és az érzékiség megtestesítőivé válnak.

Feladatok

1. Készítsetek fényplasztikákat! Papírplasztikákkal „csomagoljátok be” a fényt és rendezztek ebből csendéletet. A munkának célszerű valamilyen gondolati rokonságban lennie a megismert fotókkal.
2. Készítsetek fénylő, világító csendéleteket, majd fotózzátok le azokat! A feladathoz áttetsző papírok, műanyag gyümölcsök, szárított virágkötészeti növények, aranykeret, koponya, elemlámpa és égősor áll rendelkezésre.



El-Hassan Róza

Gleaminy Fruits - Pear, 1996 - Potato, 1998 - Four, 1996
fotó
Somló Zsolt és Spengler Katalin tulajdona



John Goto

munkái távolról idilli tájrészleteket mutatnak. Harmónia, rendezettség, zárt kompozíció, szimmetria, egyszerűség, nyugalom jellemzi őket, szorosan illeszkedve ezáltal a klasszikus képalkotás szabályaihoz. Vagy mégsem? Közelről vizsgálva szokatlan tartalmi elemtársításokat láthatunk. Az alkotó montázsba sűrítve beszél tájról, történelemről, ökológiáról, kultúráról. Képei utalást tesznek a tájon, a környezeten levő emberi tevékenység utóhatásairól szimbolikus elemek használatával, és az épített minőség kihangsúlyozásával.

Vállalkozó kedvű diákok filctollakkal jelölhették meg a képek üvegborításán, hol leplezhető le a digitális manipuláció, a montázs technika.

A tematikus foglalkozások lehetőséget teremtettek a sorozat további darabjainak a megismerésére, a mögöttes tartalmak alaposabb átgondolására, valamint a kiállításon egyetlen külföldiként szereplő művész egyéb munkáinak az elemzésére és azokhoz kapcsolódó feladatok elvégzésére.

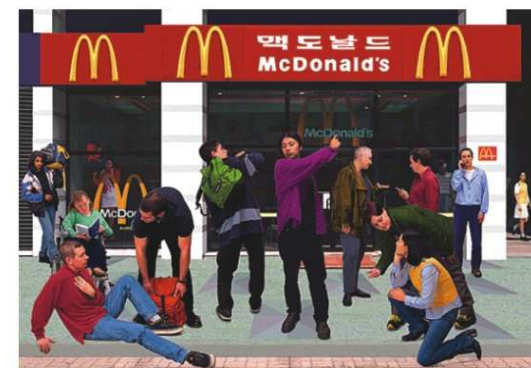
Feladatok

1. Írjunk át klasszikus műalkotásokat kortárs módon! Keressünk művészeti albumokból olyan alkotásokat, amelyeket cselekményét megrendezett fotó segítségével maivá tesszük!

2. Készítsetek össze nem illő elemekből, valamilyen logikai szálra felfűzött montázst! Mindenki mond néhány cselekvést, tárgyat, tájelemet, épületelemet, ezek nevét leírjuk, majd kisorsoljuk. Ezután számítógépen készítjük el digitális montázsainkat.



John Goto
 Hunters, 2000-2001
 fotómontázs
 Somlói Zsolt és Spengler Katalin tulajdona





Pataki János

„Te giccses, csodálatos élet...” 2008
Olajtempera, csecsebecsék, fa
Miskolci Galéria tulajdona tulajdona

Pataki János

alkotása előterébe, egy kis polcra számos apróságot halmozott. Sérülékenységre való tekintettel speciális, rövidáru boltokban beszerezhető, „textil-lézer” biztonsági berendezéssel védve került elérhetetlenné a „gyűjtők” számára. A kívánt eredmény meghozta hatását, a közel ezer látogató csak a szemével vizsgálta meg. A mű címe és készítési folyamatának átgondolása segítette a diákokat, hogy közelebb kerüljenek az alkotás mondanivalójához. Az édeskésen idilli poszter átfestésével még bájosabbá varázsolt nőalakok „csodálatossága” és a romantikus lélek minden aprósághoz ragaszkodó gyűjtő éne, együttes ironiával táncol a romantika és giccs pengevékony határán.

Feladat

1. Fokozzatok hatását az idillikus jeleneteket ábrázoló fekete-fehér fotóknak rajzolással, színezéssel úgy, hogy azok még édeskésebbek, giccsesebbek és humorosabbak legyenek! Az összehatást növelheti egy hangzatos cím is.



Lukács Róbert

a „Fiúk a parton” című festményének alapja egy fénykép, amit bámulatos technikai virtuozitással nagyméretű festménnyé nagyított. Az ábrázolás módja olyan kérdéseket feszeget, mint a látvány és a valóság viszonya, a fotólátás objektivitása és a manipulált látás mibenléte. A festmény kapcsán nem csak a hiperrealizmus, hanem a realista ábrázolásmód, azon belül pedig a kritikai realizmus kora is szóba kerülhetett. A közelében kiállított, expresszív jegyeket magán viselő Kelemen Károly festményekkel remek összehasonlításra teremtettek alkalmat művészi kifejezőmód, érzelmi hatás, feszültségteremtés és technikai megoldások szempontjaiból. Lukács meleg színeket, finom fogású mozdulatokat, álmatag mimikát, erős árnyékhatásokat és feszített kompozíciót alkalmaz a játékos birkózás, erőpróba megjelenítéséhez.

Kelemen Károly

lendületes ecsetvonásai, monokróm színválasztása, erős és egyben rejtélyes szimbolikára épülő fotóinak átfestésével koncentrált feszültséget, nagyfokú izgalmat áraszt.

A Spiritus Sanctus dekódolása során a kőbaltaként megjelenített Szentlélek alatt összecsukló alak, ollóval a kezében, a ránehezülő tehertől történő elszakadástól beszél, amit a fiatalok a megfelelni vágyással, a lelki teher súlyával és cselekedeteink szándékával állítottak párhuzamba.

Feladatok

1. Az egyik hatodikos csoport fiú tagjai felvették a „Fiúk a parton” festmény szereplőinek testtartását és lassított felvételként játsszátok tovább a jelenetet,



Lukács Róbert

Fiúk a parton II. 2009
olaj, vászon
A művész tulajdona



amit társaik fotósorozaton rögzítettek. Szintén saját ötletük volt, hogy belehelyezkednek a képbe, mintha a cselekmény részesei lennének, s úgy komponálták a képkivágást, hogy ne lehessen elkülöníteni a valóságot a festménytől.

A Kunsztban már többször előfordult, hogy a foglalkozásokra rendszeresen járó fiatalok, jól ismerve az alkotásokkal történő kontaktus többirányú megközelítési lehetőségeit, önállóan teszik próbára saját kreativitásukat az elmélyülés erősítése érdekében - amit persze ők nem így élik meg. Mint ahogyan azzal sincsenek tisztába, hogy ilyenkor a háttérbe húzódó foglalkozásvezető, célja beteljesülésének örülhet. Arról nem is beszélve, hogy a következő csoportok számára újabb ötletekkel gazdagítják a foglalkozás feladattárát.

2. Játsszatok el hétköznapi szituációkat, majd ebből részleteket fotózzatok ki úgy, hogy a kikeretezett kompozíciók önálló képként is megállják a helyüket! A gyakorlat a látvány és a leképezés viszonyát, a ráközelítés, kiemelés eszközeit erősíti a képalkotásban.

3. A speciálisan kialakított fotóterünkben készíttetek erős érzelmi hatást, feszültséget kiváltó nonfiguratív, vagy figurális fotókat! Adott eszközök: reflektor, tükrök, tükröződő felületek, csillogó-, áttetsző anyagok, stb. (Ez volt az egyik legnépszerűbb feladat, több száz megoldás született.)

4. Hozzatok létre a helyszínen található színes drapériák elrendezésével érzéseket, hangulatokat kifejező kompozíciókat! Az anyagdarabokat függesztve, kifeszítve, székekre, padlóra helyezve, stb. manipuláljátok. Lámpákkal, színszűrőkkel bevilágíthatjátok a beállítást.



Kelemen Károly
 Spiritus Sanctus Alexander
 Sacharoff póza, német
 expresszionista táncszínház,
 1984
 fotó, akril, vászon
 Somló Zsolt és Spengler
 Katalin tulajdona





Mäger Ágnes

Drapéria, Ásvány, Szél, Domb, 2009

olaj, vászon

A művész tulajdona



Mäger Ágnes

alkotásai egyszerre hordozzák a festői impresszió és az absztrakt fogalmazásmód elemeit. Az eddigi képek értelmezése során alkalmazott figurativitásra és szimbólum-rendszerre épülő, konkrétabb fogalmazásmódokat így összevethettük egy más jellegű kifejezésmóddal. A szóban megfogalmazhatatlan érzések, hangulatok, benyomások egyénenként igen különböző költői területére kerültünk. Az alkotás önfeledtsége, játékossága, a színekkel történő alkotás szabadsága az értelem és az érzelem elválaszthatatlan, teljesen egyenértékű létéről adott tanúbizonyságot.

Feladatok

1. Fessétek meg csupán színekkel, az ecsetkezelés és a színharmonikiak variálásával reggeli hangulatokat! Absztrakt, nonfiguratív módon fogalmazzatok! *Általában mindenki (még a csoportokat kísérők is) nagy örömmel és lendülettel engedtek szabad utat kezüknek, agyuknak, szívüknek, hogy temperafestményeket fogalmazzanak.*
2. A fotós diákok ennél a feladatnál egy üres térrész hangulatát változtatták meg a rendelkezésre álló anyagok (tükrök, fóliák, drapériák, színszűrős lámpák, papírok, pauszcsíkok, dekoranyagok stb) felhasználásával. Az elkészült tereket lefotózták, majd közösen megbeszélték, mire, milyen benyomást gyakoroltak a munkák.





Kósa János

kisméretű festményén Picasso jellegzetes bohócfiguráit láthatjuk, egy számukra idegen környezetben. A valós cselekmény mögöttük történik, ők világos sziluettként megjelenő aurájukkal nem részesei annak, csak szemlélői a képtelen helyzetnek. Picasso rózsaszín korszakának az emberi létről elmélkedő szereplőit helyezi Kósa, az egész világmindenség kérdéseit kutató kozmikus térbe.

A stílusvariációk megbeszélése után, minden csoport egy kis lapra írta fel azokat a jellemző szavakat, mondatokat, amelyek az általuk kiválasztott alkotások megfigyelése kapcsán felmerültek, amelyeket jellemzőként megállapítottak. Amíg a különféle feladatok megoldásában a diákok elmélyedtek, addig a foglalkozásvezető ráírta jegyzeteikre a stílusok hivatalos elnevezései, amelyek a folyosón található kirakatfotók mellé kerültek. A foglalkozásról távozván mindenki megnézhetette, hogy az általa választott kirakat milyen stílusba sorolható, s elolvashatta annak az általuk megfigyelt és lejegyzett főbb jellegzetességeit. Így nyilvánvalóvá vált, milyen jellemzők hatására döntöttek a választásnál, s közelebb kerülhettek saját stílusjegyeik felismeréséhez.

A foglalkozás-sorozat alatt készült több száz fotó közzétételéhez a Facebook nem hivatalos, Nagy Kunszt oldala szolgált. Ezen válogatás nélkül, nemcsak a feladatokra reflektáló fotók, hanem minden elkapott pillanat is helyet kapott, hogy a diákok kedvükre visszanezhessék, és a letölthessék őket. Általában távozáskor, már a kapuban lájkolnak mobilkészülékeikről ...



Kósa János

Enterprise, 1998
olaj, vászon
Offenbacher Ferenc tulajdona





Ötödik Kunszt | "REMBRANDTTÓL PICASSÓIG" | Nagy Kunszt Kortárs Képzőművészeti Tanulmányi Múzeum

Múzeumpedagógiai módszertani segédanyag | Írta és tervezte: Éliás István

A program megvalósításában részt vett Zelei Erika, a Szemere B. Szakközépiskola alkalmazott fotográfia tanára és a 13/1. osztály

Felelős kiadó: Bán András, a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum igazgatója

HU ISSN 2062-0160 | ISBN 978-615-5027-07-9 | Készítette a GNR Dekoráció és Digitális Nyomda | Miskolc, 2010



A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.



ÚMFT infovonal:
06 40 638 638

nfu@meh.hu • www.nfu.hu


Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV